

Том озирнувся — із «Грін-кейдж» вийшов незнайо-
мець і рушив за ним. Том прискорився. Поза всякими
сумнівами, чоловік переслідував саме його. Том по-
мітив це п'ять хвилин тому, ще за столом, та відтоді,
не будиши впевненим *на сто відсотків*, але довіряючи
інтуїції, не спускав з нього очей. Незнайомец дивився
просто на нього. Том швидко допив, розплатився і вий-
шов. На розі він різко побіг та перетнув П'яту авеню.
Поруч був «Раулс». Зайти туди і знов замовити випив-
ку? Це допоможе? Або побігти далі, до Парк-авеню,
та спробувати сховатися вже там, десь у темряві під'із-
дів? Том обрав «Раулс».

Наблизившись до вільного місця біля стійки, він
машинально окинув бар оком у пошуках знайомих облич
і помітив рудого чоловіка, чие ім'я вічно забував. Той си-
дів за столиком з якоюсь білявкою. Рудий махнув йому,
і рука Тома мляво піднялась у відповідь. Закинувши
одну ногу на стілець, він глянув на двері — сміливо,
проте з показною байдужістю.

— Джин із тоніком, будь ласка, — мовив він до бармена.

Невже по нього могли послати саме такого типа?
Так чи ні? Так чи ні? Він аж ніяк не скидався на поліціанта

чи детектива. Схожий на бізнесмена: напевно, має дітей, показний, ситий, сиві скроні. Проте поводитьсь явно невпевнено. Та, може, саме таким доручають ці справи? Може, такий заговорить з вами у барі, а потім — *бац!* — і вже інший коп кладе вам руку на плече, а другою показує поліцейний значок: «*Томе Ріплі, вас заарештовано.*»

А ось і він. Том побачив його у дверях. Чоловік роззирнувся, помітив Тома й одразу відвів погляд. Він зняв солом'яного капелюха і сів за вигином барної стійки.

Господи, що йому треба? Він точно не збоченець. Однак, щойно змучений мозок Тома знайшов і видав це слово, воно стало немов захистом, бо краще б цей тип виявився збоченцем, ніж поліціантом. Збоченцю достатньо лише сказати з посмішкою «ні, дякую» та піти собі. Том відкинувся на спинку стільця й напружено чекав, що буде далі.

Чоловік жестом попросив бармена зачекати й рушив до Тома. Ось і все. Том залякло витріщився на незнайомця. «Більш ніж десятку тобі не дадуть, — подумки мовив він до себе. — Максимум п'ятнадцять. Але за хорошу поведінку...» Тієї миті, коли незнайомиць уже розкрив рота, щоб заговорити до нього, Том відчув розпачливе, болісне каяття.

— Перепрошую, ви Том Ріплі?

— Так.

— Мене звати Герберт Грінліф. Я батько Річарда Грінліфа, — дуло пістолета біля лоба, мабуть, збентежило б Тома менше, ніж вираз обличчя чоловіка. Обличчя було привітне, усміхнене та сповнене надії. — Ти приятель Річарда, так?

Мозок Тома трохи ожив: Дікі Грінліф, високий білявий хлопець з грошима — Том пригадав його:

— О, Дікі Грінліф. Так.

— У всякому разі, ти знаєш Чарльза і Марту Шрайверів. Це вони розповіли мені про тебе, сказали, що ти міг би... Може, сядемо за стіл?

— Так, — погодився Том і взяв свою склянку.

Він пішов за чоловіком до вільного столика в кінці маленької зали. «Минулося. Я вільний!» — подумав він. Це не арешт. Тут якась інша справа. Хай що це, але точно не стосується розкрадання майна у великих обсягах або підробки поштових відправлень чи як там воно називається. Можливо, Річард встряг у якусь халепу. Можливо, містерові Грінліфу потрібна допомога чи порада. Том знає, що сказати такому батькові, як містер Грінліф.

— Я не був упевнений, що ти Том Ріплі, — мовив містер Грінліф. — Здається, ми бачилися тільки раз. Це ж ти якось приходив до нас із Річардом?

— Гадаю, так.

— Шрайвери також описали мені тебе. Ми з ними намагалися зв'язатися з тобою, адже Шрайвери хотіли, щоб ми зустрілися в них. Хтось їм сказав, що іноді ти буваєш у барі «Грін-кейдж». Цього вечора я вперше пішов тебе шукати, тож, гадаю, можна вважати, що мені пощастило, — він усміхнувся. — Минулого тижня я відправив тобі листа, але ти, певно, його не отримав.

— Ні, — відповів Том. Мабуть, Марк, хай йому грець, не переслав його пошту. Можливо, там був також чек від тітоньки Дотті. — Десь тиждень тому я переїхав, — додав він.

— Зрозуміло. У тому листі я написав небагато: тільки що хотів би зустрітися та поговорити з тобою. Шрайвери кажуть, що ти наче добре знаєш Річарда.

— Так, я пам'ятаю його.

— Але зараз ви не листуєтеся? — в очах чоловіка читалася зневіра.

— Ні. Я вже рік чи два не бачив Дікі.

— Останні два роки він у Європі. Шрайвери високої думки про тебе і вважають, що ти міг би вплинути на Річарда, якби написав йому. Я хочу, щоб він повернувся додому. Тут у нього є певні обов'язки, але зараз йому байдуже, хай там що я чи його мати не казали б.

Том був спантеличений:

— Що саме вам сказали Шрайвери?

— Вони сказали — певно, трохи перебільшили, — що ви з Річардом були дуже добрими друзями. Гадаю, вони впевнені, що ти весь цей час листувався з ним. Річ у тім, що я знаю небагатьох його друзів... — містер Грінліф глянув на склянку Тома, ніби хотів запропонувати йому хоча б випивку, але та була майже повна.

Том пригадав, як одного разу з Дікі Грінліфом був у Шрайверів на коктейльній вечірці. Напевно, Грінліфи були краще знайомі зі Шрайверами, ніж він сам. Так усе й виходило, бо він бачив Шрайверів лише кілька разів. Востаннє це було того вечора, коли він обчислював для Чарлі Шрайвера податок на прибуток. Чарлі працював режисером на телебаченні. У його рахунках за позаштатну роботу був повний безлад. Він вважав Тома генієм, бо той зумів зменшити податок, до того ж цілком обґрунтовано зменшити, ніж виходило за розрахунками Чарлі. Можливо, саме тому Чарлі порекомендував його містерові Грінліфу. Якщо річ у цьому, то Чарлі міг сказати містерові Грінліфу, що Том розумний, розважливий, надзвичайно порядний і дуже охоче надає свої послуги. Це було не зовсім так.

— Припускаю, ти не знаєш більше нікого з оточення Річарда, хто міг би якось вплинути на нього? — доволі жалісно запитав містер Грінліф.

Том згадав про Баді Ланкенау, але не схотів перекладати це на його плечі.

— Боюся, ні, — відказав він, замотавши головою. — А чому Річард не хоче повертатися?

— Каже, що йому більше подобається жити там. Але його мати зараз дуже хвора... Ну, це сімейні проблеми. Вибач, що я так докучаю тобі, — містер Грінліф засмучено провів рукою по ріденькому ретельно зачесаному сивому волоссю. — Він каже, що зайнятий малюванням. Тут немає нічого поганого, але Річарду бракує таланту. Його великий хист — це проектування човнів, варто тільки докласти зусиль, — він підняв очі, коли до нього заговорив офіціант: — Віскі з содовою, будь ласка. Dewar's, — він звернувся до Тома: — Тобі замовити?

— Ні, дякую, — відмовився Том.

Містер Грінліф мав винуватий вигляд:

— Ти перший із друзів Річарда, хто погодився хоча б вислухати. Усі решта вважають, що я втручаюся в його життя.

Тому було неважко це зрозуміти.

— Я дуже хотів би допомогти, — ввічливо мовив він.

Тепер він пригадав, що Дікі був сином заможного суднобудівника, їхня фірма будувала невеличкі вітрильні човни. Зрозуміло, батько хоче, щоб син повернувся додому й очолив сімейну фірму.

Том ніяково всміхнувся містерові Грінліфу та допив свій джин з тоніком. Він сидів на крайчику стільця та вже хотів піти, але розпач за столом став майже відчутним на дотик.

— І де він зупинився в Європі? — запитав він просто з ввічливості.

— У селищі під назвою Монджібелло, на південь від Неаполя. Він казав, там немає навіть бібліотеки. Марнує час на плавання під вітрилами та малювання. Будинок там собі придбав. У Річарда є власний дохід — небагато, але на життя в Італії, мабуть, вистачає. Що ж, кожному своє, але я впевнений, що там робити нічого, — містер Грінліф усміхнувся тепер сміливіше. — Містере Ріплі, чи можу я вам запропонувати випити? — запитав він, коли офіціант повернувся з його віскі із содовою.

Том хотів піти. Але йому було ніяково залишати людину на самоті зі склянкою, яку щойно принесли.

— Дякую, не відмовлюся, — відповів він та простягнув офіціанту свою склянку.

— Чарлі Шрайвер казав, що ти працюєш в страховому бізнесі, — приязно мовив містер Грінліф.

— Так, донедавна працював. Я... — Том не хотів зізнаватися, що працює в податковій, не зараз. — Зараз я працюю в бухгалтерії рекламної агенції.

— Ясно.

На хвилину запала мовчанка. Містер Грінліф благально дивився на Тома. А що Том може йому сказати? Він уже шкодував, що погодився на випивку.

— До речі, скільки зараз Дікі? — запитав він.

— Двадцять п'ять.

«Як і мені, — подумав Том. — Схоже, Дікі там розкошує. Гроші, будинок, човен. Навіщо йому хотіти додому?» У пам'яті сплигло обличчя Дікі: широка усмішка, біляве хвилясте волосся, щастя в очах. Дікі пощастило в житті. А що робить Том у свої двадцять п'ять? Ледве

перебувається, банківського рахунка не має, а тепер ще й копів обходить десятою дорогою. Він має хист до математики. Чому, чорт забирай, йому за це не платять? Раптом він усвідомив, що весь напружився, а корбку сірників у кулаці стиснув так, що та стала майже пласкою. Господи, як же все страшенно набридло! Набридло! Набридло! Тепер Том хотів повернутися в цей бар, тільки самотою. Він зробив ковток віскі:

— Я залюбки напишу Дікі, якщо ви дасте мені його адресу, — швидко промовив він. — Сподіваюся, він мене ще не забув. Пригадую, якось на вихідних ми були на вечірці на Лонг-Айленді. Ми з Дікі тоді пішли на узбережжя та назбирали мідій, і всі їли їх на сніданок, — Том усміхнувся. — Дехто потім отруївся, тож гулянка видалася так собі. Але я пригадую, як Дікі тоді казав про подорож у Європу. Певно, він поїхав одразу...

— Пригадав! — вигукнув містер Грінліф. — Це були останні вихідні, коли Річард був тут. Здається, він розповідав мені про мідії, — він доволі гучно засміявся.

— А ще я кілька разів бував у вас вдома, — добравши смаку, продовжував Том. — Дікі показував мені моделі кораблів на столі у своїй кімнаті.

— То лише його дитячі потуги! — містер Грінліф уже саяв. — Він коли-небудь показував тобі свої моделі корпусів? Чи креслення?

Дікі не показував, але Том хвацько відповів:

— Так! Звісно. Креслення тушшю. Дуже цікаві, деякі з них, — Том ніколи їх не бачив, але зараз вони виникли в його уяві: точні креслення з позначенням кожної лінії, кожного болта і гвинта. Перед очима постав Дікі: усміхається, тримає моделі перед Томом, і Том роздивляється. Том міг би базікати ще кілька хвилин, «згадати»